

**PRIŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTO
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRIEDANGOS PARINKIMO IR ŽENKLINIMO REKOMENDACIJŲ
PATVIRTINIMO**

2022 m. gegužės 30 d. Nr. 1-327
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 5 punktu,
t v i r t i n u Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijas (pridedama).

Direktorius
vidaus tarnybos generolas

Saulius Greičius

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2022 m. gegužės 30 d.
įsakymu Nr. 1-327

PRIEDANGOS PARINKIMO IR ŽENKLINIMO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Priedangos parinkimo ir ženklavimo rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos) paskirtis – nustatyti esamų kolektyvinės apsaugos statinių ir kitų pastatų, patalpų, inžinerinių statinių ar kitų objektų, kuriuos gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai ar karo metu galima pritaikyti trumpalaikiai gyventojų priedangai nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų, parinkimo ir ženklavimo reikalavimus.
2. Priedanga skirta trumpalaikiai (iki kelių valandų) apsaugai slepiantis, kai yra pavojus gyventojų gyvybei ar sveikatai.
3. Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme ir kituose civilinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS PRIEDANGOS PARINKIMAS

4. Priedangai geriausia tinka pastatas, patalpa, inžinerinis statinys ar kitas objektas, galintis sudaryti sąlygas gyventojams trumpą laiko tarpą išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų, kilus oro pavojui, nuo tiesioginio ir netiesioginio apšaudymo grėsmės karinės agresijos metu (nuo netiesioginių atakų iš orlaivių, raketų, artilerijos ugnies, nuo skeveldrų, nuolaužų, sprogo smūgio bangų, atsiktinių kulku).
5. Siekiant maksimalaus gyventojų saugumo, parenkant priedangas, atsižvelgiama į:
 - 5.1. konstrukcijas, teikiant pirmenybę pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto tvirtoms (betoninėms, monolitinėms) konstrukcijoms;
 - 5.2. sandarumą, pirmenybę teikiant pastate, patalpoje, inžineriniame statinyje ar kitame objekte esantiems rūšiams, pusrūšiams, cokoliniams aukštams su mažesniu ertmių (langų, durų, vėdinimo šachtų) plotu, įvertinant galimybę greitai užsandarinti esamas angas (smėlio ar grunto pripildytai maišais, skydais ar kitomis priemonėmis);
 - 5.3. patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto vietą pastate, teikiant pirmenybę vidinėms pastato patalpoms; netinkamos tos patalpos, kurios ribojasi su sprogiomis ar gaisringomis gamybinėmis, sandėliavimo patalpomis ar per kurias nutiesti magistraliniai dujų, garų, perkaitinto vandens ar suslėgto oro tinklai;
 - 5.4. galimybę saugiai pasišalinti, teikiant pirmenybę pastatui, patalpai, inžineriniam statiniui ar kitam objektui, turinčiam du ir daugiau išėjimų, sugriuvus pačiam pastatui, patalpai, inžineriniam statiniui ar kitam objektui ar sugriuvus virš jo ir (ar) šalia esančiam kitam pastatui, patalpai, inžineriniam statiniui ar objektui;
 - 5.5. padidėjusį sprogo ar gaisro pavojų; pastatas, patalpa, inžinerinis statinys ar kitas objektas yra netinkamas, kai jis pagal jame esančių medžiagų kiekį, sprogių ir pavojingų medžiagų savybes, gamybos technologinių procesų ypatumus priskiriamas A_{sg}, B_{sg}, C_g gaisringumo kategorijoms;

5.6. talpumą, teikiant pirmenybę pastatui, patalpai, inžineriniam statiniui ar kitam objektui, tinkamam apsaugoti 50 ir daugiau gyventojų;

5.7. pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto vietą, pirmenybę teikiant tankiai apgyvendintoms teritorijoms ir galimybei gyventojams pasiekti priedangą per trumpą laiką;

5.8. prieinamumą neįgaliesiems, pirmenybę teikiant pastatui, patalpai, inžineriniam statiniui ar kitam objektui, atitinkančiam teisės aktuose nustatytus prieinamumo reikalavimus galimybei pritaikyti neįgaliųjų poreikiams.

6. Priedangas rekomenduojama parinkti gyvenamųjų daugiabučių, visuomeninės, laisvalaikio, pramogų ir kt. paskirties statinių ar atskirai įrengtose požeminėse automobilių stovėjimo aikštelėse, garažuose, rūsiuose; technologiniuose, transporto ir pėsčiųjų tuneliuose; įmonių, sporto įstaigų sanitarinėse buitinėse patalpose (rūbinėje, duše, prausykloje, rūsyje ir pan.); nedegių medžiagų sandėliuose ir kt.

7. Savivaldybės administracijos direktoriui rekomenduojama, parenkant priedangas savivaldybės teritorijoje, sudaryti komisiją, į kurią, be kitų suinteresuotųjų ir kompetentingų institucijų atstovų, būtina įtraukti ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – departamentas) teritorinio struktūrinio padalinio pareigūnus ir savivaldybės neįgaliųjų reikalų komisijų atstovus.

8. Savivaldybės administracijos direktoriui rekomenduojama, parinkus priedangas, sudaryti ir tvirtinti atskirą priedangų sąrašą (Rekomendacijų 3 ir 4 priedai).

9. Sudarius priedangų sąrašą, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu tvirtinama informavimo apie priedangas ir patekimo į jas (jų pasiekimo) tvarka, ypatingą dėmesį skiriant neįgaliesiems (atsižvelgiant į negalios pobūdį: regos, intelekto, fizinė, klausos).

10. Parinkus pastatą, patalpą, inžinerinį statinį ar kitą objektą, tinkamą priedangai, savivaldybės administracijos direktorius sudaro jo naudojimo gyventojų apsaugai gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai ar karo metu sutartį (toliau – sutartis). Sutartyje nustatomos pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto suteikimo ir naudojimo gyventojų priedangai tvarka, priedangos žymėjimo specialiuoju ženklu (Rekomendacijų 1 priedas) tvarka ir kitos sąlygos. Dėl valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teisėmis priklausančių pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto suteikimo ir naudojimo gyventojų priedangai sutartys nesudaromos.

11. Jei priedanga parinkta esamame kolektyvinės apsaugos statinyje ir su pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto savininku jau sudaryta sutartis, atskiros sutarties priedangai rengti nereikia, tik papildoma jau esama sutartis.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Priedangų ženklimą ir gyventojų informavimą bei švietimą, kaip elgtis, kilus oro pavojui ar kitoms karinėms grėsmėms, organizuoja savivaldybės administracijos direktorius, koordinuoja ir metodinę pagalbą teikia departamentas.

13. Gyventojų informavimas ir švietimas turi būti vykdomas įvairioms gyventojų grupėms prieinama forma, atsižvelgiant į neįgaliųjų specialiuosius poreikius (naudojant vertimą į lietuvių gestų kalbą, brailio raštą, lengvai suprantamą kalbą ir kt.), ir į užsieniečių, gyvenančių Lietuvoje, kalbos poreikius.

14. Rekomendacijos gyventojams, kaip elgtis, kilus apšaudymo ir kitoms grėsmėms karo agresijos atveju, pateiktos Rekomendacijų 2 priede.

15. Ūkio subjektai, kitos įstaigos ar gyventojai, su kuriais sudarytos sutartys, apie pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto nuosavybės statuso, vykdomos veiklos pokyčius ir planuojamus statybos ar rekonstravimo darbus privalo nedelsdami informuoti savivaldybės administracijos direktorių.

16. Pastatas, patalpa, inžinerinis statinys ar kitas objektas, dėl kurio su ūkio subjektais, kitomis įstaigomis ar gyventojais sudaryta sutartis, pažymima specialiuoju ženklu sutartyje nustatyta

tvarka. Pastatą, patalpą, inžinerinį statinį ar kitą objektą, dėl kurio naudojimo gyventojų priedangai nesudaroma sutartis, specialiuoju ženklu pažymi valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, ūkio subjektai, kitos įstaigos, kuriose numatytas priedangų poreikis.

17. Jei priedanga parinkta jau esamame kolektyvinės apsaugos statinyje, pastatas, patalpa, inžinerinis statinys ar kitas objektas pažymimas specialiuoju ženklu, šalia paliekant jau esamą kolektyvinės apsaugos statinio specialųjį ženklą.

PRIEDANGOS ŽYMĖJIMO SPECIALUSIS ŽENKLAS

1. Priedanga žymima specialiuoju ženklu (žr. pav.):

Pav. Priedangos žymėjimo specialusis ženklas

2. Priedangos žymėjimo specialusis ženklas (toliau – ženklas) yra kvadrato formos. Kvadrato kraštinės ilgis ne mažesnis kaip 300 mm, jis apibrėžtas 5 mm pločio geltonos ir 5 mm pločio juodos spalvos rėmeliu.

3. Ženkłą sudaro:

3.1. namo simbolis, kurio viduryje žmogaus figūros simbolis;

3.2. žodis „PRIEDANGA“, kuris rašomas ženklo viršuje, didžiosiomis raidėmis, raidžių aukštis ne mažesnis kaip 50 mm.

4. Ženklo matmenys ir jame esantys komponentai turi kisti proporcingai ženklo kraštinės ilgiui.

5. Ženklas yra geltonos spalvos, jame pažymėti simboliai ir užrašas – juodos spalvos.

6. Ženklo paviršius turėtų būti neblizgus.

7. Ženklo apšvietimas, jei jis bus, turėtų būti tolygus (vienodas), ženkliui apšviesti skirtos priemonės neturėtų akinti.

8. Ženklas tvirtinamas virš įėjimo į pastatą, patalpą, inžinerinį statinį ar kitą objektą, kuriame yra priedanga, ar išėjimo iš jo durų, išorinėje dalyje, ir virš visų išėjimo durų, vidinėje dalyje, 2–2,5 m nuo žemės (grindų) aukštyje, tinkamu matymo kampu, pakankamai apšviestoje ir matomoje vietoje. Nesant galimybės tvirtinti ženklą virš durų, jis tvirtinamas ant durų ar artimiausio tam tinkamo objekto, 1,75 m nuo žemės (grindų) aukštyje.

9. Papildomas ženklas šio priedo 8 punkte nustatyta tvarka tvirtinamas virš įėjimo į priedangą ir (ar) išėjimo iš jos, jei priedanga yra atskiro pastato, inžinerinio statinio ar kito objekto dalis, durų arba ant jų. Taip pat bent vienas ženklas su krypties rodykle į priedangą tvirtinamas pastato, inžinerinio statinio ar kito objekto viduje. Prireikus ir esant galimybei ženklas su krypties rodykle tvirtinamas šalia priedangos ženklo, jei šis tvirtinamas ne ant pastato, patalpos, inžinerinio statinio ar kito objekto, kuriame yra priedanga.

REKOMENDACIJOS GYVENTOJAMS, KAIP ELGTIS, KILUS APŠAUDYMO IR KITOMS GRĖSMĖMS KARO AGRESIJOS ATVEJU

1. Rekomendacijos gyventojams, kaip elgtis, kilus oro pavojui ir kitoms karo grėsmėms, pateiktos Civilinės saugos rekomendacijose, kaip elgtis kilus oro pavojui, kitoms karinėms grėsmėms, patvirtintose Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1-341.

2. Pagrindinės rekomendacijos gyventojams:

2.1. jei civilinės saugos signalas „Oro pavojus“ užklumpa gatvėje ar kitoje vietoje, kuo skubiau susiraskite artimiausią priedangą, kuri pažymėta specialiuoju žymėjimo ženklu;

2.2. jei šalia nėra priedangos, pažymėtos specialiuoju žymėjimo ženklu, kuo skubiau susiraskite laikiną priedangą, pasinaudodami vietovėje esančiais, tam tinkamiausiais statiniais, objektais, vietovės nelygumais, infrastruktūra. Kraštutiniausiu atveju, stengiantis pasislėpti, galima pasinaudoti dauba, grioviu, betonine priedanga, pastato pirmu aukštu, griuvėsiais, vandentiekio šuliniais, statybvieta ar pan.;

2.3. jei turite rūšį, iš anksto paverskite jį priedanga karo metui: geriausiai tinka rūšiai su betoninėmis perdangomis, tvirtomis sienomis;

2.4. palei sieną sukalkite tvirtas plačias lentynas. Esant reikalui lentynos daiktams sudėti gali būti panaudotos kaip suolai ar gultai;

2.5. iš anksto apgalvokite apie antrą išėjimą iš rūšio ir, jeigu yra galimybė, įsirenkite jį;

2.6. rūsyje iš anksto turi būti įrengta ventiliacijos anga. Apgalvokite apie papildomą ventiliaciją – tam tiks apie 150 mm skersmens vamzdis, ir kaip greitai galėsite jį pritaikyti;

2.7. jei rūsyje turite krosnelę, jos dūmtraukis turėtų būti išvestas į lauką, o grindys po krosnele apsaugotos nuo galimo užsidegimo: išklotos plytomis, uždengtos betonine plokšte ir pan.;

2.8. rūšio grindis išklokite lentomis ar medžio plokštėmis šilumai sulaikyti;

2.9. jei rūšys su langais, turėkite maišų. Rūšio langai iš išorės turi būti uždengti smėlio pripiltais maišais, kad į vidų nepatektų skeveldrų, nuolaužų, kulku ir pan.;

2.10. atneškite į rūšį nešiojamą viryklę (dujinę), žibalinę lempą, pravartu turėti žvakių;

2.11. rūsyje laikykite dalį atsargų (vandens, maisto), šiltų drabužių, būtinųjų reikmenų;

2.12. vandeniui laikyti turėkite 40 l talpos bidoną ar kitą talpyklą;

2.13. apgalvokite ir iš anksto nuspręskite, kurioje vietoje įrengsite tualetą. Tam galima naudoti kibirą su dangčiu;

2.14. pasirenkite galimam priedangos patalpos užgriuvimui, turėkite priedangoje parankinių priemonių (kastuvą, kirtiklį, taip pat tiktų rąstai, vamzdžiai ir pan.).

2.15. jeigu gyvenate daugiabutyje, tikėtina, kad rūsyje slėpsitės ne vieni, todėl galėsite kooperotis su kaimynais:

2.15.1. užteks kelių krosnelių visam rūšiui. Jas reikia pastatyti šalia rūšio langų, o dūmtraukius išvesti pro langus;

2.15.2. krosnelės atliks ir apšvietimo funkciją;

2.15.3. galėsite skirti vieną patalpą maistui;

2.15.4. galėsite skirti atskirą patalpą tualetui;

2.15.5. galėsite bendrai gaminti valgį;

2.15.6. galėsite bendrai ieškoti, kaip papildyti maisto produktų ir vandens atsargas.

(Priedangų suvestinių duomenų forma)

(savivaldybės pavadinimas)

PRIEDANGŲ SUVESTINIAI DUOMENYS

Eil. Nr.	Gyventojų skaičius savivaldybėje	Priedangose talpinamų gyventojų skaičius	Priedangų bendras plotas, kv. m	Priedangų skaičius, priklausantis valstybės ar savivaldybės institucijoms ir įstaigoms	Priedangų skaičius, priklausantis kitiems subjektams ir privatiems asmenims	Valstybinės reikšmės objektų skaičius savivaldybėje	Pavojingųjų objektų skaičius savivaldybėje	Pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8	9
